

Asgers Have Tagfarm i Ørestad

Billede fra ØsterGro (inkluderet her ved aftale med ØsterGro)

Hvad er Asgers Have?

Asgers Have er et lokal forankret og foreningsdrevet projekt om at etablere en tagfarm, med marker, café, undervisningshus og grønne byrum på taget af det kommende p-hus Asger Jorn i Ørestad Syd.

Visionen er mere end bare et sted at dyrkes grøntsager. Vi drømmer om et sted som skal tiltrække, engagere, inspirere, oplyse, udvide fællesskabet, skabe liv og grøn magi, og dermed forvandle vores kvarter.

Københavns Kommune bevilgede over 8 mio. kr. til etablering og drift af tagfarmen i det kommunale budget 2022. By & Havn har også meddelt at de bruger 10 mio. kr. til forstærkning af p-husets tag og ændringer at konstruktionen for at muliggøre tagfarmen.

Som By & Havns Adm. direktør Anne Skovbro udtrykte det:

"Da initiativgruppen kom til os med deres idé, var vi ikke i tvivl om, at det var et projekt, som der skulle arbejdes videre med. I By & Havn vil vi gerne understøtte de voksende fællesskaber i Ørestad Syd, og der er ingen tvivl om, at Asgers Have vil bidrage til dette som lokalt mødested, hvor man kan få jord under neglene. Samtidig vil tagfarmen tiltrække mange besøgende fra resten af København med sin unikke placering lige ved Vestamager Metrostation, nær det kommende Byens Hus og den kommende hovedindgang til Naturpark Amager ved Asger Jorns Allé."

Derefter udpegede By & Havn udpegede Nordland Arkitekter som vinder af arkitektkonkurrencen for selve facaderne af p-huset, med blandt andet en udvendige trappe, som forbinder livet på taget med livet i gadeplan, og brug af ålegræs som det primære facademateriale.

Fra Nordland Arkitekter: <https://nordlandarkitekter.dk/fra-hav-til-have/>

Udspil til elementer på taget i Asgers Have

Foreningen Asgers Have forestiller sig en tagfarm, som ikke kun består af marker til produktion. Markerne er vigtige, men der skal også være plads til ophold og aktiviteter: indendørs og udendørs; planlagte og spontane.

Haven skal også rammes bredt og appellere til mange grupper. F.eks. lokale beboere, københavnere og turister; børn og voksne; grønne og mindre grønne borgere; ressourcestærke og ressourcesvage.

Bestyrelsen i Foreningen Asgers Have har udarbejdet følgende udspil, hvor vi beskriver de faciliteter og områder, vi forestiller os, bliver en del af tagfarmen. Derefter beskriver vi de aktiviteter, der vil finde sted på tagfarmen, og hvilke af dem der er forbundet med hvilke faciliteter/områder.

Udspillet er langt fra det sidste ord om projektet, blandt andet fordi det stadig er uvist, hvilke elementer lovligt kan finansieres med kommunale midler, eller om dette overhovedet er muligt.

Formålet er at gøre diskussionen om Asgers Have mere konkret, mens vi bevæger os længere på den vej, der forhåbentlig fører til en fantastisk tagfarm

Inspiration fra Brooklyn Grange: <https://www.brooklyngrangefarm.com/blog>

Faciliteter og områder

1. Marker og øvrige produktion

1a. Marker

Marker, hvor der dyrkes grøntsager, vil udgøre en væsentlig del af tagfarmen. Der kan være delvis fysisk afgrænsning mellem forskellige marker, f.eks. bedkant i træ, og stierne der omkring. De forskellige marker forbindes dog som udgangspunkt med hinanden, f.eks. med jord evt. under tagoverfladen. Dette hjælper blandt andet med afvanding.

Inspiration:

<https://www.information.dk/indland/2014/06/paa-oesterbro-vaere-hoens-paa-taget>

1b. Bier og bistader, Høns og hønsehus

Der skal være bistader og honningbier, samt høns og hønsehus i et indhegnet område. Bjerne leverer honning samt bestøvning til planter, derudover er de en vigtig del af undervisningen-pædagogiske aktiviteter. Høns omsætter ukrudt og andet grønt affald til potent gødning som kan tilføres jorden og dermed sikre vores næringskredsløb.

Inspiration: <https://www.bolius.dk/oestergro-taglandbrug-vi-gror-mad-paa-taget-24595>

1c. Mistbænk / drivbænk

Der skal også være mistbænke, der bruges f.eks. i skolehaver. De er små drivhuse, som bruges til forspiring og som er let tilgængelige for små børn.

Inspiration: <https://www.bolius.dk/dyrk-dine-afgroeder-i-en-mistbaenk-96198>

2. Isoleret bygning (helårs).

Vi forestiller os en enkelt isoleret bygning som rummer flere funktioner.

At samle disse funktioner (undervisningshus, cafe, toiletter, lille kontor) i en enkelt bygning hjælper med bæredygtighed, f.eks. materialer til ydervægge og varmekonserver. Det gør det også nemmere at samle regnvand fra taget.

Bygningens tag kan bidrage enten til elproduktion (f.eks. solceller eller små vindmøller, eller vanding af marker (system for regnvandsopsamling og opbevaring fra taget), eller en kombination heraf.

2a. Cafe

Vi forestiller os en café, der er tæt forbundet med resten af taghaven. En del inspiration kommer fra Bryggens Spisehus ved Kulturhus Islands Brygge. Cafeen bliver åben i de fleste af de timer, hvor tagfarmen er tilgængelig.

Her serveres der blandt andet produkter, der er produceret på taget. Hvis muligt vil vi kunne tage bordreservationer men nogle af pladserne vil altid være "drop-in". Dette betyder, at der altid er mulighed for at besøge cafeen, for dem, der besøger tagfarmen

Som udgangspunkt drives cafeen af en forpagter, der underskriver en kontrakt med Foreningen Asgers Have. Kontrakten angiver forpligtelser af de forskellige partnere samt hvordan cafe-indtægter deles.

Tema: simpelt og rustik men ingen kompromis med kvaliteten. Se f.eks. Bryggens Spisehus, eller "Baglokalet" i Fremmed Amager, eller lidt af en Absalon konceptet netop med "dish of the day". Herudover forestiller vi os lækre salater med de friskeste grøntsager fra taghaven, de lækreste supper. Der serveres også kaffe og drikkevarer.

Det kan evt. være self service - man henter fx maden oppe ved disken.

2b. Undervisningshus

En bygning som bruges til: undervisning og pædagogiske aktiviteter, samt øvrige aktiviteter (workshops, foredrag mm.) med tilknytning til tagfarmen.

Undervisningshuset kan ligne f.eks. den ved Skolehaven Islands Brygge, med vand, el og AV udstyr.

Selv om hovedformålet er undervisning, skal rummet også være fleksibelt (med stole osv.). Sådan kan det også bruges til ophold af besøgende til tagfarmen, når der ikke er aktiviteter

2c. Toilet

Der er også offentlige tilgængelige toiletter. Toiletterne er åbne i tagfarmens åbningstider, men f.eks. ikke om natten.

2d. Kontor

Der skal også være en lille kontor for ansatte, der arbejder på taget, med særskilt toilet.

3. Lette bygninger og konstruktioner

3a. Udsigtsplatform

Mod øst ønsker vi en udsigtsplatform, der giver et fuldt view udover Asgers Have og dermed overblik over alt det, som tagfarmen kan.

Med denne placering er der også udsigt over det lave villakvarter mod Amager Øst og man kan også se dele af Kalvebod Fælled. Udsigtspunkter med god udsigt er altid et trækplaster for turister men også lokale beboere, som derefter kan opleve selve tagfarmen.

3b. Drivhuse til dyrkning

Der skal være et eller flere drivhuse, hvor der dyrkes grøntsager. Vi forestiller os to mulige modeller, afhængig af økonomi (eller en hybrid model).

Den ene er en mere "low-tech" drivhus (evt. med vand og elforsyning) for dyrkning af grøntsager, som ikke trives i markerne, f.eks. pga. varmekonforhold.

Den anden er en mere "high-tech" drivhus, med vand og elforsyning og automatiske system for optimal vækst. F.eks. evt. hydroponic uden jord.

3c. Halvtag

Der skal være halvtag i tagfarmen, med bord og bænke og vandforsyning. Inspiration kan komme fra dem. ved Skolehave Islands Brygge.

Inspiration: <https://www.instagram.com/p/CdiFLghMKge/?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

3d. Skur

Der er brug for et eller flere små skure, hvor udstyret og redskaberne til tagfarmen opbevares. Det kan f.eks. bygges sammen med halvtag (som i Skolehave Islands Brygge), kombineres med hønseområde (som ved ØsterGro) eller evt. bygges sammen med andre strukturer.

Der skal også være plads til kompost.

3e. Drivhus eller dome

Vi forestiller os også en let bygning, såsom drivhus eller dome, som foreningen kan udleje til private arrangementer. F.eks. til bryllup, som de gør ved ØsterGro, fester osv.

Der skal der være vand og elforsyning, samt basale køkken-funktionaliteter såsom køl, ovn, opvask og grill/komfur, som således kan anvendes til arrangementer.

4. Grønne opholdsrum og øvrige udendørsrum

4a. Stier

Vi forestiller os stier, der gør det nemt at gå fra den ene del af taget til en anden.

Nogle af stierne f.eks. gennem markerne kan være med jord. Andre stier, f.eks. mellem elevatoren, undervisningshuset-cafeen og udsigtsplatformen, kan være belagt, hvor det er relevant.

At have nogle stier med belægning kan gøre det nemmere for borgere i kørestol og kan også hjælpe, når det regner.

Vi forestiller os også en oplevelsessti gennem tagfarmen (beskrivelse nærmere nedenfor).

4b. Begrønning

Der skal være planter og andre grønne elementer i flere områder på taget, hvor begrønning er med til at udforme opholdsrummet. Disse områder er ikke til dyrkning, i modsætning til markerne.

Det er også meningen, at begrønning på taget skal fremme det lokale biodiversitet. F.eks. blomster som er hjemmehørende i lokalområdet. Begrønning kan give læ til besøgende, og evt. mindske behovet for at have formelle vindskærme på taget.

Nogle grønne områder er også for syns skyld - for at stimulere øjnene og duftesansen -f.eks. et specielt blomsterbed. Nogle skal være små og intime, mens andre skal være større med plads til flere besøgende.

Der skal blandt andet være bærbuske og små frugttræer på taget, som udover de ovennævnte funktioner også kan "plukkes selv" af besøgende. Det giver endnu en grund til at besøge tagfarmen og nyde oplevelsen deroppe.

Vi forestiller os at en oplevelsessti sno sig over tagområdet, for dem, der ikke ønsker at prioritere at tage en direkte rute fra A til B. Her kommer man forbi grønne nicher, sansehaver, blomster, "pluk selv" m.m.

4c. Bord bænke og lignende

Der skal være steder på taget, hvor besøgende blot kan sidde og opholde sig: stole, bord og bænke, eller lignende. Nogle af dem kan være rettet mod de enkelte, som gerne vil sidde alene. Andre kan henvende sig til flere mennesker, som gerne vil sidde sammen.

4d. Åbent området - "grønt torv"

Vi forestiller os også et åbent torv-område hvor folk kan samles uformelt, men også hvor der kan holdes udendørs arrangementer. Den kan f.eks. udformes med græs eller alternativt med anden belægning (måske lidt hævet trædæk).

5. Tekniske installationer

5a. Personelevator

Der skal være en personelevator som giver adgang til de forskellige etager i p-huset samt til taget. Elevatoren på taget giver direkte adgang til p-huset for nabobygningen Himmelbyens beboere via p-husets tag. Personelevatoren er en integreret del af p-huset.

5b. Vareelevator

Der skal være en vareelevator til at fragte materiale fra op til tagfarmen (for de funktioner som er støttede af kommunale midler). F.eks. jord, frø, planter, varer til cafeen, osv. Vareelevatoren er en integreret del af p-huset.

5c. Vindværn

På grund af den stærke vind i området, er der sandsynligvis brug for fysiske vindværn på taget, for at give læ, sammen med de øvrige elementer i tagfarmen. Disse vindværn gør det muligt, at have et aktivt tag på p-huset, hvor besøgende kan være der.

5d. Rød- og vand membran

Der er brug for en rød- og vand membran på taget. Det er nødvendigt, for at kunne have noget som helst form for grønt tag, således at selve tagkonstruktion af p-huset beskyttes. Membranen bliver en integreret del af p-huset, i den forstand af, at den vil forblive der permanent under tagfarmen, efter etableringen.

Billede fra ØsterGro (inkluderet her ved aftale med ØsterGro)

Aktiviteter og arrangementer

Dyrkning og produktion.

Marker (1a), bier og høns (1b), og drivhus til dyrkning (3b) bruges til produktion.

Ved markerne og drivhuset er der dyrkning af grøntsager. Pleje er professionaliseret (dvs. af en gartner mm.) Bier leverer honning; høns leverer æg og omsætter ukrudt og andet grønt affald til gødning. En professionel har også ansvar for bier og høns. Det hele sker med udstyr ejet af foreningen.

Produktion fra tagfarmen anvendes til forskellige formål: sælges i caféen og bruges samt til pædagogiske aktiviteter.

Vi forestiller os også at evt. overskudsproduktion fra taget enten kan sælges i form af grøntsagskasser til markedspris, sendes til lokale daginstitutioner eller skoler, eller gives til velgørenhed (f.eks. mod madspild, hvor supermarkeder også donerer gratis fødevarer).

Frivilligdag

Marker (1a), bier og høns (1b), og drivhus til dyrkning (3b) kan også være en del af en ugentlig frivilligdag.

Vi forestiller os en uforpligtende frivilligdag en gang om ugen, hvor vi inviterer bredt, og hvor man hjælper til med dyrkning og med at passe planterne og dyr. Alle er velkomne. En professionel (f.eks. gartner) sætter rammerne og vejleder de frivillige, i det, de skal gøre. Deltagerne får læring og glæden ved at deltage.

Undervisning og pædagogiske aktiviteter.

Der kommer pædagogiske aktiviteter for store og små. Her tænker vi især på aktiviteter, hvor deltagerne får selv jord under neglene og kan være med til at lære om dyrkning og urban farming.

Aktiviteten ledes af enten en ansat af foreningen Asgers Have eller en ekstern underviser, som tegner kontrakt med foreningen.

Pædagogiske aktiviteter kan blandt andet involverer marker (1a), bier og høns (1b), drivbænk (1c) og drivhus til dyrkning (3b). Det kan foregå udenfor, herunder under halvtag (3c), men en del foregår også i undervisningshuset (2b) hvor blandt andet AV værktøjer kan bruges i undervisningen.

Man kan blandt andet få jord under neglene, bruge mistbænke, opleve grøntsager /produktion fra markerne, besøger bierne og høns, evt. smage æg og honning.

Vi forestiller os, at målgruppen er skoleklasser og daginstitutionsbørn. Her er der decideret undervisning, i samarbejde med Københavns Kommune / Åben Skole. Deltagelse vil som udgangspunkt være gratis. Direkte omkostninger (materiale, time-løn mm) og overhead dækkes så vidt så muligt via puljemidler (f.eks. Åben Skole, Puljer til frivillig social indsats) eller fondsbevilling.

Derudover vil vi gerne afholde aktiviteter målrettet mod beboere fra Bostedet på Robert Jacobsens Vej (ca. 400 m. fra tagfarmen) og den kommende specialskole på Ørestads Boulevard 220 (ca. 200 m. fra tagfarmen).

Vi forestiller os også pædagogiske aktiviteter som er åbne for alle, hvor borgere (børn, voksne) kan melde sig til. Her vil deltagelse være mod betaling, for at dække direkte omkostninger (materiale, time-løn mm). og overhead. Med mindre omkostninger kan dækkes via fonde bevillinger (f.eks. Nordea Fonden).

Arrangementer med temaer, der er relateret til tagfarmen

Vi forestiller os et "sæsonprogram" af arrangementer, som er åbent til alle, med temaer, der er relateret til tagfarmen i bred forstand: urban landbrug og madproduktion, dyrkning, natur, biodiversitet, miljø, bæredygtighed, grønne byrum, lokal indflydelse m.m.

Selve arrangementerne kan have forskellige former: workshops, paneldebat, foredrag, filmforevisninger, mm. eller en kombination heraf.

Afhængig af situationen, kan arrangementerne foregå udenfor, ved det grønne torv (4d) eller i undervisningshuset (2b). Dog i undervisningshuset (i tilfælde af konflikt) er det prioritet til undervisning og pædagogiske aktiviteter.

Vi forestiller os en model med én aktør, som har ansvar for at lave og styre programmet; her foreningen Asgers Have.

Foreningen Asgers Have bliver også selv arrangør af nogle aktiviteter i programmet, mens andre aktiviteter arrangeres af eksterne parter: f.eks. andre foreninger, Miljøpunkt, kommunale enheder, privatpersoner og evt. firmaer. Eksterne partner betaler ikke for at kunne deltage i programmet. Foreningen Asgers Have sammensætter programmet for at sørge for et bredt, relevant tilbud som er af almen interesse.

Arrangementerne vil enten være gratis eller med indtægter (deltagerbetaling) på et niveau, som forventes at dække direkte omkostninger (materiel, timeløn/honorar mm.) og overhead.

I tilfælde af overskud, skal overskuddet gå til finansiering af lignende arrangementer, eller aktiviteter på tagfarmen, eller til et velgørende formål.

Således kan modellen ligner det, man finder f.eks. i Ørestads Bibliotek. Der har de et program af kulturelle aktiviteter i bred forstand. Programmet styres af biblioteket. Nogle af aktiviteterne arrangeres af selve biblioteket, mens andre arrangeres af eksterne partner. Nogle af arrangementerne er gratis og andre er mod betaling, til beskedne priser (det gælder også nogle aktiviteter, hvor biblioteket er arrangør).

Øvrige arrangementer

Vi forestiller os nogle arrangementer af eksterne parter, som er åbne for alle og af bred interesse, men som også kan lave overskud. Det kunne f.eks. være en socialøkonomisk virksomhed som oplyser om urban biavl og også sælger honningprodukter eller en forening som oplyser om idrætsaktiviteter i lokalområdet samt sælger også hue, julekalendere mm. til fundraising. Det drejer sig dog ikke om arrangementer af rene kommercielle karakter hvor det handler bare om at sælge varer.

Som udgangspunkt skal disse arrangementer foregå udendørs på taget ved det grønne torv (4d).

Ligesom ovenfor styres programmet af disse arrangementer af Foreningen Asgers Have. Eksterne partner betaler ikke for at deltage i programmet. Foreningen Asgers Have sammensætter programmet for at sørge for et bredt, relevant tilbud som er af almen interesse og som kan supplere det, der ellers foregår i tagfarmen.

Mad og drikkevarer

Der er mulighed for at købe mad og drikkevarer i cafeen. Disse kan indtages i selve cafeen eller andre steder på taget.

Der sørges for, at der er indendørs siddepladser, men også plads til at sidde lige udenfor cafeen, f.eks. på en terrasse, på kanten af resten af tagfarmen.

Alle besøgende til tagfarmen kan også medbringe deres egen mad og drikke. Det kan indtages de fleste steder på taget, i det udendørs opholdsrum, men også i en del af cafeen. Dog ikke ved borde, som kan reserveres.

Udlejningsaktiviteter, Foreningen Asgers Have.

Alle private udlejningsaktiviteter skal foregå i drivhuset eller domen (3e). F.eks. til bryllup, som de gør ved ØsterGro, fester, evt. private møder og andre begivenheder. Drivhuset eller domen etableres med private midler. Således vil vi kunne overholde kommunalfuldmagtsreglerne, som kræver, at kommunale midler ikke bruges til kommercielle aktiviteter.

Dem, der lejer drivhuset, kan besøge resten af tagfarmen (offentlig adgang), men de får ikke noget specielt fra selve tagfarmen. For eksempel, der serveres ikke mad fra cafeen ind i drivhuset/domen. Der er heller ikke mulighed for at booke drivhuset som "pakke" med andre arrangementer på taget, igen for at overholde kommunalfuldmagtsreglerne

Der er vand og elforsyning. Forbruget til drivhuset / domen (3e) opgøres separat fra andet forbrug på tagfarmen.

Vi forestiller os også, at de basale køkken-funktionaliteter såsom køl, ovn, opvask og grill/komfur, som således kan anvendes til arrangementer. Afhængigt af arrangementets størrelse og behov kan der også være en evt. ordning, hvor lokale firmaer laver "catering" til events i drivhuset. De tjener på mad og drikke, foreningen tjener på udlejning, og det hele adskilles fra øvrige aktiviteter på tagfarmen.

Ophold og det uformelle

Vi forestiller os, at der er løbende uformelle aktiviteter på taget, mens besøgende er der.

Det drejer sig om aktiviteter, som vælges selv af de besøgende: at udforske markerne, at snakke sammen eller med nogen fra forening Asgers Have, at sidde alene eller sammen med andre, at spise, at plukke selv fra bærbuske og frugttræer, at nyde sansehaven og udsigten fra udsigtstårnet, at opleve oplevelsesstien osv.

Det vil sige, at disse uformelle aktiviteter foregår på en naturlig måde, i betragtning af, at folk oppe på taget og besøger tagfarmen. Således kan de involvere næsten alle faciliteter og områder på taget, som er beskrevet ovenfor.

Nogen fra foreningen Asgers Have og/eller nogen som arbejder på taget, skal være til stede på alle tidspunkter hvor taget er åbent. På denne måde kan de diskret holde øje med, at der ikke forekommer u hensigtsmæssig adfærd (f.eks. støj eller hærværk).

Taget er offentlig tilgængeligt. Dog forestiller vi os, at taget lukkes om natten af hensyn til godt naboskab og evt. u hensigtsmæssig adfærd.

Det er gratis for alle at besøge og opholde sig på tagfarmen. Blandt andet er tour-grupper (herunder kommercielle tours) velkomne. Dog vil foreningen Asgers Have gerne have mulighed for at begrænse adgang for store organiserede grupper til nogle specifikke timer af

dagen, f.eks. hvis det giver mening for udviklingen af de øvrige aktiviteter på taget (pædagogiske aktiviteter mm).

Eget billede: foreningen fortæller Overborgmesteren om tagfarmprojektet Asgers Have